

Proces marketing istraživanja

Prof. dr Mira Kačar

III Proces marketing istraživanja

- Faze procesa marketing istraživanja
- Plan marketing istraživanja
- Eksploratorna istraživanja
- Deskriptivna istraživanja
- Kauzalna istraživanja

Proces marketing istraživanja

- Sistematski i planirani *pristup* istraživačkom projektu koji obezbedjuje medjusobnu konzistentnost svih aspekata istraživačkog projekta.
- Posebno je važno da koncepcija istraživanja i njegova implementacija budu usaglašeni sa *svrhom* istraživanja.
- Proces istraživanja je evoluirao tako da uključuje i *donošenje odluka*.
- Transformiše marketing istraživanje u *marketing obaveštavanje*.

Faze procesa marketing istraživanja

- Definisanje *problema*
- *Dizajniranje* istraživanja
- Odredjivanje *metoda* i *tehnika* prikupljanja podataka
- Odredjivanje *uzorka* i prikupljanje podataka
- *Analiza* i interpretacija podataka
- Priprema *izveštaja*

Definisanje problema

- Nekad najteži korak u istraživanju.
- Problem ne sme biti usko, ali ni široko definisan.
- Ukoliko menadžeri nedovoljno ili minimalno poznaju određeni problem preduzimaju se *eksploratorna istraživanja*.
- Ako je problem poznat i dobro definisan, preduzimaju se zaključna istraživanja - deskriptivna i kauzalna.

Proces definisanja problema

- *Prepoznavanje* problema ili šanse
- Procenjivanje potreba za *informacijama*
- Razumevanje *okruženja* u kojem se odlučuje
- Korišćenje *simptoma* koji pojašnjavaju problem
- *Prevodjenje* zahteva marketing menadžera u *zadatke* za marketing istraživače
- *Procenjivanje* da li tražene informacije već postoje
- Procenjivanje da li se na postavljeno *pitanje* može odgovoriti
- Utvrđivanje *ciljeva* istraživanja

Primer pogrešno shvaćenog marketing problema

- Uvodjenje *nove formule Coca Cole*
  - Menadžment je smatrao da je suština problema u potrebi da se poboljša *ukus* ovog pića i tako usmerio istraživanje.
  - Istraživači su obavili obimna i detaljna testiranja ukusa potrošača i dali konkretne rezultate.
  - Problem je bio *usko definisan* pa istraživanje nije mnogo pomoglo.
  - Zbog usmerenosti na testiranje *reakcije* potrošača na ukus nove formule u odnosu na staru i konkurentske, istraživači su propustili da uoče *emocionalnu vezanost* potrošača i *lojalnost* staroj marki Coca Cola.

Definisanje problema na bazi simptoma

Preduzeće	<i>Simptomi</i>	<i>Problem definisan na osnovu simptoma</i>	<i>Pravi problem</i>
<i>Proizvodjač bežičnih telefona</i>	Trgovci se žale da su cene po kojima moraju prodavati suviše visoke.	Saznati od korisnika za <i>koliko</i> bi se cene trebale sniziti.	<i>Menadžment prodaje</i> Trgovci ne poznaju dovoljno proizvod da bi kupcima objasnili njegovu vrednost.
<i>Proizvodjač piva</i>	Potrošači preferiraju ukus konkurentskih marki.	Šta treba izmeniti u <i>receptu</i> piva?	<i>Pakovanje</i> Staromodno pakovanje utiče na percepciju ukusa.

Izvori dodatnih informacija u definisanju problema

- Istraživanje postojeće *literature*
- Istraživanje dosadašnjih *iskustava*
- Analiza odabranih *slučajeva*
- *Pilot studije* (saznanja o mišljenjima, stavovima i motivima potrošača)

Definisanje ciljeva marketing istraživanja

- Cilj istraživanja uslovljen je *svrhom* istraživanja tj. definisanim problemom.
- *Principi* u definisanju ciljeva istraživanja:
  - jasno i precizno definisati ciljeve
  - racionalno odrediti ciljeve
  - realno postaviti ciljeve
- Ciljevi istraživanja moraju biti prevedeni u specifične *potrebe* za informacijama.

Dizajn istraživanja

- Plan koji se odnosi na *ciljeve* istraživanja ili *hipoteze* koje treba testirati.
- Dizajn istraživanja *obezbedjuje* da pribavljanje i analiza podataka budu:
  - relevantni u odnosu na problem
  - ekonomični sa stanovišta vremena i budžeta
- Izbor dizajna istraživanja opredeljen je *prirodom problema* koji je predmet marketing istraživanja.

Izrada plana marketing istraživanja

- Podrazumeva rešavanje niza detalja metodološke i organizacione prirode istraživanja.
- Bazična *pitanja* u planu marketing istraživanja
  - Šta je *cilj* istraživanja?
  - Način na koji će se ostvariti definisani cilj istraživanja?
  - Koliko i kakvih materijalnih i ljudskih *resursa* je potrebno za ostvarenje definisanog cilja istraživanja?
  - U kojem vremenskom *periodu* je neophodno prezentirati rezultate istraživanja donosiocima marketing odluke?

Sadržaj plana marketing istraživanja

- *Ciljevi* istraživanja (opšti, posebni)
- *Razgraničenje* istraživanja (teritorijalno, vremensko, predmetno)
- *Izvori* podataka
- *Metoda* istraživanja
- *Organizacija* istraživanja (unutrašnja, terenska)
- *Terminski plan* (svake operacije, svake faze)

Vrste marketing istraživanja

- Prema *cilju* istraživanja
  - *Eksploratorna* istraživanja
  - *Deskriptivna* istraživanja
  - *Kauzalna* istraživanja

Eksploratorna istraživanja

- Primenjuju se kada menadžeri nedovoljno ili minimalno poznaju određeni problem.
- Obično počinju analizom *sekundarnih* podataka koji pomažu da se opiše aktuelno poznavanje konkretnog problema.
- Najčešće se ide na pribavljanje *primarnih* podataka koji su relevantni za postavljanje hipoteza o uzrocima i pravcima rešavanja problema.
- Odnose se na donošenje *nestruktuiranih odluka* na osnovu nedefinisanih i nepoznatih izvora podataka i informacija.

Metodi eksploratornih istraživanja

- Pretraživanje literature
- Iskustvene ankete
- Fokusne grupe
- Analiza izabranih slučajeva

Pretraživanje literature

- Najbrži i najjeftiniji način da se postavе *hipoteze* kroz istraživanja publikovanih radova drugih autora.
- Može se pretraživati stručna literatura, poslovna literatura, ili, što je vrlo često, statistički izveštaji.

Iskustvene ankete

- Obavlja se neformalni i nestruktuirani *intervju* sa osobama koje poznaju ili se bave datim problemom.
- Velika sloboda u pogledu mogućih odgovora i interpretacija.

Fokusne grupe

- Grupa ispitanika (6 do 12 osoba) koji su izabrani na osnovu jedne ili više zajedničkih karakteristika.
- Radom fokusne grupe rukovodi *moderator* koji je obično dobro obučen i istreniran (npr. psiholog).
- Rad grupe se odvija po *nestrukturiranom* modelu, uz podsetnik koji moderator koristi za usmeravanje diskusije na predmet istraživanja.
- Fokusne grupe se *koriste*:
  - da generišu *hipoteze* koje će kasnije kvantitativno testirati
  - da generišu *informacije* koje će pomoći u formulisanju upitnika
  - da se stvori opšta *slika* u vezi kategorije proizvoda
  - da se pribave relevantne informacije o *konceptu* novog proizvoda

Analiza izabranih slučajeva

- Metod se karakteriše prikupljanjem *svih* relevantnih podataka, a ne samo neophodnih za testiranje.
- Cilj je da se stvori *uvid* u problem, a ne samo postavne pretpostavke.
- Čest primer korišćenja analize izabranih slučajeva je *benčmarking* – poredjenje sa praksom najboljeg u grupaciji, grani.

Deskriptivna istraživanja

- Pretpostavljaju određeni fond prethodnog *znanja* o fenomenu koji je predmet studije.
- Podrazumevaju *stroge* procedure.
- *Koriste* se radi:
  - opisivanja *karakteristika* ciljnog tržišta
  - procene *učesća* ljudi u specifičnoj populaciji koji se ponašaju na isti način
  - specifičnih *predviđanja*

Vrste deskriptivnih istraživanja

- *Kontinuelna* istraživanja

- Panel
- Omnibus ankete

- *Unakrsne* studije

- Ankete

Kontinuelna istraživanja

- Posmatranje pojave ili fenomena u *dužem* vremenskom periodu.
- Nazivaju ih *analizom vremenskih serija*.
- *Paneli* se karakterišu:
  - stalnim uzorkom ispitanika
  - standardizovanim upitnikom
  - regularnim vremenom istraživanja
- *Omnibus ankete* odnose se na više oblasti istraživanja.

Unakrsna analiza

- Specifični fenomen se posmatra iz više uglova, ukrštanjem relevantnih podataka i informacija.
- Cilj je da se ustanove *kategorije* kako bi se kasnije mogle povezivati po različitim zahtevima.
- Izbor elemenata je krajnje *reperzentativan*.
- Najvažnije je da se dobro planira *uzorak* istraživanja.

Kauzalna istraživanja

- Utvrđuju *uzroke* i *posledice* pojave ili fenomena.
- Pogodnija su od eksploratornih i deskriptivnih studija za pribavljanje ubedljivih dokaza i utvrđivanje određenih *medjuzavisnosti*.
- *Eksperimentalni metod* se najviše koristi u kauzalnim istraživanjima.

Pitanja za kolokvijum

1. Faze procesa marketing istraživanja
2. Definisanje problema marketing istraživanja
3. Plan marketing istraživanja
4. Eksploratorna istraživanja
5. Deskriptivna istraživanja
6. Kauzalna istraživanja

Teme za seminar

1. Proces marketing istraživanja
2. Planiranje marketing istraživanja
3. Eksploratorna istraživanja
4. Deskriptivna istraživanja

Vežba

- Izrada plana marketing istraživanja